

Ishøj Kulturpakke

PLEJECENTRE

Et kulturtilbud for ældre

Fotos: Core Act "Det rullende rum" / Frederiksberg museernes reminiscensforløb / Teater V musikalske teaterforestilling

Projektbeskrivelse

Baggrund

Stadig mere international forskning viser, at en målrettet anvendelse af kunst- og kulturaktiviteter i et sundhedsfremmende regi kan bidrage til forbedring af både den mentale og den fysiske sundhed hos patienter og borgere.

I Danmark er der en stigende interesse for området – senest i form af Sundhedsstyrelsens treårige projekt "Kultur på recept". Her undersøges det blandt andet, hvilken sundhedsfremmende effekt musik, litteratur, billedkunst og kunstneriske oplevelser i bred forstand har på langtidssygemeldte borgere med depression, stress, angst og visse somatiske lidelser.

På baggrund af en generel stigende fokus på "Kultur og Sundhedsfremme", ønsker vi i Kultur og Fritidscenteret at give et bud på et kommende indsatsområde på dette felt i Ishøj kommune.

Inspireret af rapporten "Kultur og Sundhedsfremme – i en dansk kontekst" fra Aalborg Universitet (2016), fortolker vi feltet således:

Kultur og Sundhedsfremme kan beskrives som et tværfagligt område, hvor fag-professionelle fra social- og sundhedssektoren samarbejder med fag-professionelle fra kultursektoren om at tilrettelægge og gennemføre projekter og programmer, der kombinerer kunst- og kulturoplevelser med et sundhedsfremmende perspektiv. Kultur og sundhedsfremme kan defineres som:

Aktivt engagement i en kulturaktivitet, der er rammesat og gennemført med henblik på at skabe en sundhedsfremmende effekt, både fysisk, psykisk og socialt.

I dialog med Sundhed og Rehabilitering ønsker vi at arbejde integreret med visionerne for både Kultur- og ældreområdet. Ishøj Kommune har længe arbejdet for at skabe gode og værdige liv for kommunens ældre. Værdighedspolitikken har i høj grad givet anledning til at arbejde videre med netop dette aspekt. Derfor har man igangsat forløbet "Det gode og værdige ældreliv", som skal være med til at sætte fokus på, hvordan vi sammen skaber et værdigt liv for ældre i Ishøj - et liv, der tager udgangspunkt i den enkeltes situation, ønsker og behov.

Det gode og værdige ældreliv er således en overordnet ramme for alle de tiltag, som man igangsætter på ældreområdet i Ishøj Kommune. Vigtige aspekter i denne sammenhæng er et fokus på alle ældre borgeres mulighed for at indgå i nære relationer og at være en del af fællesskaber. Værdighed handler i høj grad om, at alle ældre bliver set som hele mennesker og oplever at have indflydelse på, hvordan de ønsker at leve deres liv. Dette er ikke mindst centralt, når ældre i forbindelse med større forandringer og overgange i deres liv får brug for hjælp og støtte.

Formål

Primært:

- At forbedre den mentale sundhed for udvalgte grupper på kommunens plejecentre

Sekundære:

- At sætte faglig fokus på ”kultur og sundhedsfremme” som begreb
- At udvikle innovative tværsektionelle processer og samarbejder i Ishøj Kommune
- At kulturinstitutionerne udvikler tilbud til nye målgrupper (publikumsudvikling), og bidrager som aktiv samfundsaktør
- At opbygge nye relationer og samarbejder på tværs af Kultur- og Fritid og Center for Ældre og Rehabilitering
- At bygge videre på den gode erfaring med udvikling og tilrettelæggelse af Ishøj Kulturpakke for dagtilbud og skoler

Status

Der er etableret en arbejdsgruppe med kulturudviklingskonsulenten som projektleder og deltagelse fra Ishøj Bibliotek og ARKEN Museum til udvikling af ideoplæg og pilotprojekt.

Tidligt i forløbet blev Center for Ældre og Rehabilitering kontaktet, for at få grønt lys til at afholde indledende møder med plejecentrene Kærbo og Torsbo.

Arbejdsgruppen har ligeledes brugt en del tid på research af lignende projekter og indsatser, deltaget i konferencer, samt løbende konsulteret den ansvarlige medarbejder for Frederiksberg Museernes ”Erindringsgrupper” som afvikles i samarbejde med Frederiksberg Kommune, med mange gode erfaringer og resultater for målgruppen.

Vores ideoplæg blev modtaget særdeles positivt af ledere og personale på plejecentrene, og med stor interesse i at følge og deltage i det planlagte pilotprojekt.

På disse møder konstaterede arbejdsgruppen ligeledes et stort fokus på, og højt antal af forskellige aktiviteter for beboerne – i et godt og rummeligt miljø, ledet af engageret personale og frivillige. Der hvor vi kan identificere et potentiale for dette projekt, er ved at tilføje fokus på og aktiviteter med professionel kunst og formidling.

På baggrund af ovenstående har arbejdsgruppen udarbejdet et program for et pilotprojekt, som forventes at kunne gennemføres primo 2018.

Aktiviteterne i pilotprojektet vil både indeholde forløb udviklet af de lokale kulturinstitutioner, samt booking af eksterne aktører til inspiration for det videre arbejde.

Pilotprojekt

Organisering

Pilotprojektet færdigudvikles af arbejdsgruppen, hvor Kultur og Fritid står for projektledelse og administration, og kulturinstitutionerne (Ishøj Bibliotek og ARKEN) udvikler de kreative forløb til Kulturpakken.

Det er af afgørende betydning for kulturpakkeordningens succes, at tilrettelæggelsen er en inddragende proces, hvor plejecentrene bidrager og vi i fællesskab finder en form og indhold for kulturpakken, som omfatter kvalitet i både kulturelt og sundhedsmæssigt perspektiv, samt at praktikken og logistikken passer ind i plejecentrenes hverdag.

Til pilotprojekts afvikling oprettes der derfor et Kulturambassadørnetværk hvor plejepersonale (og evt. frivillige & pårørende) deltager og bliver hørt og inddraget. Denne gruppe kan ligeledes følge pilotprojektet på tværs af aktiviteterne, og dermed også være et vigtigt bidrag til evalueringen.

Center for Ældre og Rehabilitering holdes løbende informeret, og inddrages efter behov, for etablering af samarbejde, videns- og ideudveksling. Projektgruppen indhenter ligeledes yderligere inspiration fra lignende projekter, og kulturinstitutioner med erfaring på området.

Kulturpakke indhold

Ishøj Kulturpakke-ordning for ældre er kulturelle og kreative forløb og aktiviteter for målgruppen.

Alle længerevarende forløb er involverende og med de ældre som deltagere, naturligvis med udgangspunkt i deres forudsætninger og evner. Forud for forløbet er plejepersonalet på et forberedende kursus, så de er godt rustet til at støtte op om deltagelsen, men også er klædt på til at følge op og arbejde videre med tematikkerne efterfølgende.

Alle forløb foregår som udgangspunkt på plejecentrene, men vi vil afsøge mulighed for afhentning og transport til bibliotek og museum.

Alle workshops er gratis for Plejecentrene i Ishøj, og finansiers indledningsvist af Kultur og Fritidsudvalget.

”Vi kan – med ordet, bogen og litteraturen – være et relevant aktiv.

Litteraturen, det at læse, er en kilde til personlig udvikling, indre ro og meningsdannelse. Det at tage på rejse ind i en roman kan vække minder og genklang.

På biblioteket har vi personaleressourcer, som både fagligt og personligt kan løfte denne opgave”

Ishøj bibliotek

”I vores traditionelle måde at skabe kontakt benytter vi os af logisk tænkning. Vi overvejer og resonerer og tager udgangspunkt i vores allerede indhentede viden. Kunst og kultur giver mulighed for at skabe en kontakt, hvor vi er sammen i et handlings fællesskab – i nuet. Her sigter vi mod den raske og sunde del hos borgeren. Sygdom og glemsomhed er sekundært. Indtryk, følelser, fantasi og aktiviteter bliver på ARKEN omdrejningspunkt for samværet. Kunst og kultur kan give en platform for eventyr, leg og spænding for ensomme ældre.” *ARKEN Museum for Moderne Kunst*

Målgruppe

Den primære målgruppe for Kulturpakken, er ældre på kommunens plejecentre Kærbo og Thorsbo, som ikke selv kan opsøge kommunens kulturtilbud, dvs. ældre som mangler ressourcer, netværk og mobilitet.

I pilotprojektet vil vi fokusere på to grupper:

- Ældre med demens
- Ensomme ældre

Alle deltagere udvælges i tæt dialog med personalet på plejecentrene, og eventuelt via forebyggende hjemmebesøg

Aktiviteter

Indholdet i Kulturpakken for ældre skal være en blanding af lokale og eksterne kulturinstitutioner, samt mødet med både formidlere og professionelle kunstnere.

Indholdet i pilotperioden deles op i to faser: 1. fase vil blive planlagt og udført af de Ishøj Bibliotek og ARKEN Museum, suppleret af eksterne kulturaktører og kunstnere. I 2. fase ønskes Musikskolen inddraget med udvikling af et forløb med børn/ungeorkestre. Se budget for uddybende indhold.

Alle forløb med lokale kulturinstitutioner skal strække sig over 10-12 uger med ét ugentligt besøg på 90 min. Udover at tage udgangspunkt i kulturinstitutionens faglighed, udvælges specifikke temaer for hvert besøg. I udvælgelsen af disse temaer inddrages viden om gruppens interesser og evner. Herudover indtænkes understøttende iscenesættelse og forplejning under besøg, for at stimulere så mange sanser som muligt.

Det ideelle antal deltagere i en gruppe er 8 faste deltagere fra plejecentrene, samt 1-3 sundhedspersonaler.

Efter pilotprojekts gennemførelse, ønsker vi at udvide tilbuddet med flere lokale, og evt. eksterne, aktører som hermed kan tilrette lægge indhold til den efterfølgende periode.

På sigt forestiller vi os følgende aktiviteter kunne udvikles og gennemføres, ud over videreudvikling af pilotfasens forløb af Ishøj Bibliotek og ARKEN:

- *Teater med efterfølgende Reminiscens-aktiviteter og Erindringsamtaler med biblioteket*
- *Koncerter med opfølgende aktiviteter. Både eksterne og Ishøj Musikskole*
- *ARKEN museum præsenterer en "rullende" version af aktuelle udstillinger, laver billekunstworkshops (maling, kollage...) og/eller efterfølgende "guidet fælleslæsning" med biblioteket over samme tema/udstilling*
- *Kunsthåndværk – besøg af professionel kunsthåndværker og I tråd med verden til fælles forløb om traditioner og kulturer*
- *Lokalhistoriske erindringspakker – samarbejde ml. Lokalhistorisk Arkiv/Kroppedal og Ishøj Bibliotek: Reminiscens- og Erindringsamtaler*
- *Samarbejder med eksterne kunstnere med fokus på inddragelser af lokale børnehaver og skoleklasser*

Evaluering

Efter endt gennemføres en kvalitativ evaluering for arbejdsgruppe, plejepersonale og udvalgte ældre, gennemført af en ekstern facilitator.

Økonomi

Det oprindelige budget blev lavet med udgangspunkt i opstart i efteråret 2017. Pilotprojektet blev senere udskudt til opstart 2018. Det totale bevilligede beløb er stadig gældende.

BUDGET PILOTPROJEKT	2017 (efterår)	2018 (forår)
UDVIKLING		
Ishøj Bibliotek: Personaleressourcer udvikling	0	0
ARKEN: Personaleressourcer udvikling	0	0
Ishøj Kulturskole: Personaleressourcer	0	0
Projektudvikling - Research/konference/studietur for arbejdsgruppe (3 pers): - Økonomi til at invitere sundhedsfagligt personale med til Generator konference (2.500 x 4)	18.000 10.000	0 0
AFVIKLING		
Ishøj Bibliotek: Personaleressourcer afvikling Honorar ekstern Materialer & forplejning (500 x 12)	0 10.000 6.000	0 0 0
ARKEN: Workshopforløb (1000x12) Materialer & forplejning (500 x 12)	12.000 6.000	0 0
Ishøj Kulturskole: Underviser honorar/timer (1500x12) Materialer & forplejning (500 x 12)	0 0	18.000 6.000
Eksterne - "Det rullende rum" remenicens performance af Core Act: (15.000 x 2) - "Univers på vers" koncert med børnejazzorkester på tværs af generationer (15.000 x 2)	15.000 0	15.000 30.000
Evaluering Ekstern facilitator	0	5.000
TOTAL	77.000	74.000

Referencer & inspiration

Publikation "Kultur og Sundhedsfremme - i en dansk kontekst" v. Aalborg Universitet
Frederiksberg Museernes "Erindringsgrupper" i samarbejde med Frederiksberg Kommune
CoreAct teatertrup "Det rullende rum"

Helsingborg kommune i samarbejde med Fredriksdal museum "Hukommelsesbanken"

Zetland artikel "Kan kunst kurere?"

Bog om social nytteværdi: "Kan det betale sig"

(reminiscens= sansemæssige "trigger" der vækker hukommelsen")

Foto: Core Act "Det rullende rum"